

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PÁRT KOZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

XII. évfolyam. 1885.

Debreczen. Kedd, április 7.

67. szám

Az országos kiállítás előtt.

Hazánk közgazdasági fejlődése komoly forduló ponthoz ért, a mint ezt számos megfigyelésre méltó jelenség tanúsítja. A mit egy-két évtizeddel ezelőtt csak kevesen sejtettek, az ma már általánosan ismert, gyakorlati következményekben pedig élénken érzett valóság és az, hogy Magyarország pusztán földművelő ország létére nem képes arra, hogy magát tisztán ez uton fentartsa. Nemzeti iparunk kérdését nem várt gyorsasággal égetővé tették a világpiac sajtóságos konjunkurái, a melyek következtében a mi helyzetünk, mint mezőgazdaságot művelő országé tarthatatlanná vált; és az 1867 óta magunkra vállalt nagy pénzügyi kötelezettségek mellett nem all többé módunkban, hogy visszahúzódjunk előbbi állapotba, pusztán szükségleteink bales megszorításában és életmódunk patriarchális egyszerűségében keresve oltalmat a nemzetközi verseny nehezen sújtó következményei elől. Ez az, a mi az iparkérdést hazánkban égetővé, sőt létkérdéssé teszi.

E szempontból nézve, az országos kiállítás, a gyakorlati gazdasági politika egy nevezetes tette gyanánt tűnik fel és egyúttal impozáns és örvendetes nyilvánulása gyanánt a nemzet azon akaratának, hogy a magyar ipar fejlődése a magyar nép minden erejének összműködése által hatalmas lendületet nyerjen.

Közgazdasági életünknek egynemely körjelensége sürgetővé teszi a lappangó baj alapos felismerését és ha egy általános országos kiállítás eszméje már előbb föl nem merül és a törvényhozás által meg nem va ösítatik vala, ugy a jelenlegi gazdasági konjunktúra nyomása alatt most kellene hazánkban egy ily kiállítás rendezéséhez fogni.

A nagy kiállítású mű közgazdasági elemei, a mennyiben már ma mérlegelhetők, azt a benyomást teszik a szemlélőre, hogy amaz általánosan elterjedt vélemény, mely Magyarországot többnyire tisztán földművelő országnak tekinti, a tények valódi állásának többé meg nem

felel és bizvást a túlhaladott álláspontok közé sorozható

Igaz ugyan, hogy a negyvenes éveknek az akkori primitív viszonyokhoz képest éppen nem fejletlen ipara a külföldi verseny következtében nagyrészt elesenevészett, azonban az országos kiállításhoz érkezett tömeges bejelentések két immár megdönthetetlen tényről tanuskodnak: először arról, hogy a régi iparnak az ország sok részében még tekintélyes maradványai vannak, melyek a modern tökéletesség és technikai haladás kellő kiaknázásával egy új ipar megteremtésénél értékes anyagként volnának felhasználhatóak; másodsor pedig arról, hogy hazánkban az új iparágak egész sora keletkezett, amelyek a kedvezőtlen időviszonyok ellenére is ifjonti erejüknek meglepő jeleit tudták már több ízben nyújtani és a melyeknek kétségen kívül szép jövő jósolható.

Még oly iparágakban is, amiknek létezéséről is alig volt a közvéleménynek tudomása, így például a szövő ipar terén is a hazai kiállításoknak valóban impozáns számával találkozunk. Az a közel négyszáz név, amelyet ez az iparcsoport fölmutat, arról tesz tanúságot, hogy mégse pusztán ábránd az, ha a magyar szövő ipar föllendültéhez ama reményt fűzzük, hogy néhány év múlva legalább saját szükségletünket a magunk erejéből leszünk képesek fedezni. A nagyrészt helyi szükséglet számára dolgozó ruhaiparról, ezuttal szólni sem akarunk, de az a körülmény, hogy a fa- és bőrpar, a butorész diszítóipar és a gépipar csoportjainak mindegyike 200—300 kiállítót mutat fel, ez már oly jelenség, amely Magyarországon minden barátját a legörvendetesebb módon fogja meglepni. Igen nevezetes továbbá a mi vas- és fémiparunk, amely nem kevesebb, mint 328 kiállítóval van képviselve, ugyszintén üveg- és anyagipar, mely az ország minden részében üzemel és melyet a kiállításon 150 iparos-cég képvisel. Valóban csak most és csak a kiállítás útján jutunk abba a helyzetbe, hogy teljes tudtára ébredjünk a magyar ipar erejének és megismerjük egyes ipar-

ágaiknak számos, jó részben tekintélyes művelőit.

A kiállításból merítendő önismeret hazánkra nézve nem lesz sem megszerényítő, sem leverő hatású, de sőt — emnyí már most is biztosan mondható — inkább alkalmas lesz arra, hogy a nemzet önbizalmát a közgazdaság terén is emelve, a kóros pessimizmus által zavarba ejtett közvéleményt ismét a nyugodt és biztos haladás útjára terelje.

— A vámnovella. Az osztrák kormány hivatalosan közölte a magyar kormánnyal a módosításokat, melyeket az osztrák képviselőház vámuügyi bizottsága a vámnovellán eszközölt, tette ezt azzal a kéréssel, hogy a magyar kormány fogadja el azokat. E változtatások, egynek kivételével, csekélyek ugyan de az eljárás által praecedens eset áll elő, a mely a kormányban nagyon megnehezíti oly kívánsággal fordulni a képviselőház közgazdasági bizottsága elé, hogy a bizottság maga részéről, ne tegyen változtatásokat a vámnovellán.

— A tankerületi főigazgatók értekezletének eredményei közül a Nemzet nyomán a következőket emeljük ki:

Minden középiskola jogosítva lesz a helyi viszonyok figyelembe vételével helyi tantervet állapítani meg, természetesen az általános állami tauterv keretén belül s az abban kitűzött cél közzéhatatása nélkül. Ennek következtében az annyira kifogásolt eddigi hosszadalmas módszeres tanárképzés az egyszerűbbé válik. A módszeres konferenciák csakis az olvasmányok megválasztásával s az írásbeli feladatok kitűzésével fognak foglalkozni, vagy váratlan akadályok fölmerülése esetén az általános helyi tantervben a tananyag-részletezés módosításával.

A tanácskozás második nagy kérdése volt a tanintézetek nagyobb felszerelése. Sok tanintézetknél az újabb felszerelés elemei hiányoznak, különösen a tanári könyvtárak maradtak hátra. Részletes tárgyalás alá bocsátott továbbá a közoktatásügyi miniszterium által készített tankönyvengedélyezési szabályzat, melyet módunkban lesz nem sokára részletesen ismertetni.

Kiemeljük már most belőle, hogy az új kiadások megírásánál a lehető legrövidebb eljárás lön megszabva. A tankönyveknél az eddigi ingadozó ortográfia hi a chaosának megszüntetése céljából a m. tud. akadémia által megállapított ortográfiát kötelezővé teszi meg. A v e g y e s v i d é k e k számára

is magyar nyelvű tankönyvek szükségesek, de különösen az alsó osztályokban olyanok, melyek a legegyszerűbb, tehát a legkönnyebben érthető nyelven vannak írva, s tárgyalásokban a lehető legrövidebbek, mert a nyelvvet még könnyűséggel nem bíró tanulók sokat kénytelenek a szöveghez ragaszkodva tanulni.

Örömmel üdvözölte továbbá a tanácskozás azt is, hogy a közoktatásügyi miniszterium az országos közép iskolai tanáregyesületet felhívta egy iskola i m ű s z ó t á r készítésére, mert már valóban türelhetlen volt az állapot, hogy némely fogalomra 40 műszó is volt forgatomban, mi majd nem lehetetlenül tette az ószhangzó oktatást.

Foglalkozott továbbá az értekezlet sok más tárgyakon kívül végül a kormány vezetése alatt álló reáliskolák érettségi vizsgálatihoz eddigé kiküldött miniszteri vizsgálóbiztosok kérdésével is.

— A főrendiházi törvény a képviselőházban. A huszonegyes bizottság, melyet a képviselőház a főrendiház reformjáról szóló törvényjavaslat tárgyalása ügyében küldött ki, f. hó 9-én csütörtökön délután 11 órákor tartandó ülésében veszi tárgyalás alá a főrendiháznak e javaslatról szóló üzenetét. Erre vonatkozólag a Bud. Corresp. így ír: Bár a törvényjavaslat, ugy, a mint a főrendiház tárgyalásából kikerült, elvileg lényeges változást nem szenvedett, de formájában az eredetitől igen eltér s ezért mindenesetre beható vitát fog előidézni; mégis hisszük, hogy ugy a bizottság, mint a képviselőház többsége — tekintettel arra, hogy a főrendiház határozatai lényeges reformot involválnak és hogy minden további üzenetváltás csak halasztaná a oly sürgősen szükséges átalakítást — a főrendiház határozataihoz egész terjedelmükben hozzájárul. A kezdeményezési jog feletti vita most az országgyűlés két háza közt hosszadalmas tárgyalásokat idézne elő, ami pedig a zsidó vallás főrendiházi képviseltetését illeti ez valamely más alkalommal, pl. a zsidó vallásnak Magyarországon való végleges szervezésekor minden nehézség nélkül megállapítható lesz. — Semmiestre nem állna magának a magyar zsidóságnak érdekében sem, ha ez egyetlen pont végett újabb üzenetváltás történne, különösen ha figyelembe vesszük, hogy a névjegyzék összeállítása a törvényben előirt három havi reklamáció határidő mellett huzamos időt fog igényelni és az országgyűlés második ülészakánának idejekorán való megnyithatása csak úgy volna lehetséges, ha a főrendiház átalakítására vonatkozó törvény javaslat a legrövidebb idő alatt törvényerőre emelkedhetik.

V.

— Az isten uja mindent jóra vezérel s a legnagyobb veszedelem homályból támad a vigasztalás világosságára, — szolt nonsokára aztán Baranyiné egyszer a reggelinél.

Baranyi ur e kenetes szavakra föl sem tekintett s hideg vérről olvasta tovább újságát. Azt vélte, neje a vallásosan szelid és szeliden érzékeny Lamartine „contemplatióiból” idéz; legalább olyanformán hangzott.

Lehetséges, hogy a „Contemplatio” benyomása alatt ejtő ki Baranyiné e szavakat, sőt az sem lehetlen, hogy valahol igazán előfordul Lamartine verseiben az a mondat; hanem Baranyiné nem használta azt ok nélkül s a következő hozzászólott szavak megmagyarázták annak e külön esetre való értelmét:

— Gondoltuk volna-e, hogy egykor még talán áldani fogjuk azt a napot, mikor gyermekünk a vízbe esett s halálos veszélyben forgott? Nem veszed-e azóta észre a változást Izidorán? Es Zalán Eleken? Az a nap közelebb hozta egymáshoz sziveiket.

Baranyi ur fejével bölintott s letette kezéből a hírlapot. A komoly férfi derültebbnek látszott mint egyébkor; homlokán is mintha egy pár redővel kevesebb lett volna. Kitekintett a verenda ablakán a kertbe, mintha szemei Izidorát keressék. Láta is a bokrok közül kicsillámlani fehér ruhájának egy darabját, — nem nagyobb tenyérynynél; — aztán az is eltűnt a sűrű zöld lomb között.

Két vagy három perczig még künn me-rengett Baranyi ur szeme, féligmeddig gépi-esen nézve az úde reggeli szélben magukat kímáló orgonabokrokra, melyek mögött el-

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

JUDIT.

Elbeszélés. Vértesi Arnoldtól. (Folytatás.)

Hanem e nevéstere most megdöbbsent Zalán Elek. Ugy tetszék neki, mintha az eleinte vidámnak hangzó nevetés gőresőrs kaczagása meinte át. Elesen haslított át az a levegőt s megremegettette Zalán Elek idegét. Aggódva nézett most a fiatal ember a esónakra s ugy vette észre, mintha megrázódná látva Izidorát s mintha Judit ijedten hajolna előre a esónakban.

Egy pillanat múlva már látta, hogy Izidora kezéből kihull az evező lapát, a leány tántorog, hirtelen ideggőres lepte meg s a másik pillanatban hanyatt esik a tóba. A két leány szivrepesztő sikoltása egyszerre hangzék a víz loccsanásával.

Juditnak eszébe jutottak e perczben a haljóslatu szavak, miket Izidora mondott: e ki oly nagyon szereti a vizet, a viz is szerelmes lesz abba s előbb-utóbb magához ragadja. Iszonyodva hunyta be szemét s hideg borzadás dermedtette meg tagjait. Kiakarta nyújtani kezét, hogy segítsen a szerencsétlen, ki alig két-három lépésnyire tőle fuldokol a vízben. Nem bírta kezét fölemelni, nem bírta megmozdítani.

A másik leány ezalatt alámerült. Az úres levegőbe kapkodó, vonagló keze még kiált a vízből, aztán az is aláhanyatlott. De azon pillanatban már ott volt a szabadtó, már utólérte a vízben Zalán Elek, átkarolta, az elalélt leányt s kuszott vele a partra.

Eles, metsző fájdalom nyilalt át Judit szívére, a mint Zalán Elek karjaiban látta Izidorát. Mozdulatlan, ijesztően fehér volt a vízből megmentett leány, két keze mint két darab fa lecsüggött a földre, egész testéről csurgott a víz hosszú, kibomlott fekete haja utána húzódtott a földön s csupa sár lett. Magsajnálta volna még az ellensége is. De Judit nem érzett sajnálatot iránta; valami csodálatos, eddig nem tapasztalt szilaj érzés ragadta meg szívét. Valami vak düh, mely fejébe kergette a vért. Ajka lázasan lihegett, fülei zugtak s valami őrjö, heves indulat szöszatát hallotta, mely agya felé emelkedett s mely ugy látszott, mintha félig idegen sugallat volna; bárcsak ott v-szett volna a tó fenekén Izidora!

Soha sem érzett ehhez hasonló érzést az aranyhaju szép fiatal leány. Ajka, mely csak mosolyogni tanult s az atyja halála utáni szomorú napokban és a keserű bánat-mak közt, melyek e házban érték, sem fedte el a mosolyt, most nyersen, indulatosan csukódott össze, ugy, hogy fogjai össze-csattantak. Bal hártékán mint halványkék zsinég, vastagon kidagadt egy ér, látni lehetett benne a fölháborodott vér gyors liük-tetését.

De csak két vagy három perczig tartott a vad gyűlölet e föllobbanása. A szép leány végigsimította homlokát s mosolygott, mintha valami nehéz álomból ébredt volna föl; a kidagadt ér elsimult halántékán. Esz-revette, hogy Zalán Elek csodálva néz reá s csodálkozásában csaknem egész elfeledi a még mindig eszméletlen, elalélt Izidorát.

Hu kis szívének elég volt téve, s ön-élegülten vetett még egy futó pillantást az

ájult leány merev vonásaira. Semmi szép és elragadó nem volt azon, jól látta Judit, s legalább most e perczben övé az elsőség. Ez összehasonlítás, melyet lelkében tön, megnyihette zordon indulatát. Nyajasan, mint mindig, mosolyogva hajolt le Izidorához, névén szólította s gyöngéden fölemeite fejét.

Mindezt oly természetes bájos mozdulattal tette, hogy jól esett nézni reá s az ember elfeledte mellette, hogy megdöbbsentően hideg, érzéketlen szivre mutat az a nyajás, nyugodt mosoly, az a teljes hiánya minden aggodásnak, fájdalmas remegésnek, ijedtségnek, zavarnak.

Hanem e fölött gondolkozni nem volt most idő s ki is kerülte Zalán Elek figyel-mét. A vízből megmentett leány ápolására kellett gondolni.

A kastélyban nagy lett a rémulés. Baranyiné ideggőresőket kapott; Latour kis-asszony obgatva szaladogott föl és alá, nem tudván, a nagyságos asszonynak vagy a kis-asszonynak siessen-e segítségére s e habozás következtében egyiknek sem nyújtván se-gélyt. Aztán az öreg asszony rikácsoló hangját lehetett hallani, hogy ő ezt már régen előre megmondta és ez az Isten bünte-tése a kevélyeken.

— Megmondtam, hogy a nagyvárosi leány veszedelmet hoz házukba! Megmond-tam azt is.

A rémulésen kívül azonban semmi más nagyob baj nem esett.

— A víz nimfái mégsem szeretnek oly igen nagyon, mert visszadtak, — szolt más-nap, mosolyra vonva halvány ajkát Izidora. Szeret-e jobban másvalaki?

nd 1 ft; Karsai
nos 1 ft; Nagy
ft; Osztelam
1 ft; Dr. Ujfalussy
Szabó József; 3
Tóth Sámuel 3
5ft! Kiss Al
bevétele: 63
ezüst serleg és
szalag és feliratér
pédánybani ki
szes és kiadá
ntetett szives ad
oson nyugtázuk
szózatunkat nyil
ak volt t a n u
zett a kifli. A haj
reit, hogy az
t más, mint Astar
térre újhold alak
tek, melyeket „égi
Esz az újhold
ankint a többi né

elkiallást most
zni lehet, de látni
Eltűntek a hosz
bu ruhák, nagy
vagy rikító piros
széppem tagjai.
lvatosnak látszik,
aszománál, toll
De a tavasz leg
a semfü semfü
ket, felig manta
hátul szorosan
g simuló formá
eddig igen ked
de lehetoleg sze
ssá.

ő áprilisban? Ap
40 percet kell
odott el, tehát
voit. 30-án a nap
óra 7 perczkor
za 14 óra 20 perc
4 órában 1 óra 38
zak, mely elsején
a 30-án 9 óra 40
nyival fogy.

on a debreczeni
sümonkál Imre
temi tanár, a m.
ky Kálmán
ndes és egyetemi
kormány képv.

A nagy-szalontai
és, a mult hó 12
is-peregi, Pinczés
Lajos p. ladányi
edek Laszlo egy
tipos Imre lelkész
asztás alkalmával.
A ellenében Pin
lelkesszé választ
sikert az önálló

Biharmegyébened
lejeztetett be az
lehető legrosszabb
honvédséghez ju
a közös hadse
pedig az idén fel
is. Mindenesetre
ok arra, hogy a
asos körök emel
ember anyag ilye
okokra vihető
tévedünk, ha a
egyik okát az
rakodott általa.

jai: Mária Mag
tettel tel az ol
ban való erős és
t legfelső fokán
és a többi 11 sy
alálára szavaztak.
ancsoló arca és
szolgákra irá

szózt a javszéke
pikus és igaz
alakja. Ahasve
dóó hamis tanuk
kifejező arczok
mas testalkatu és
irilus Cornelius,
an a feltámadás
kére gyakorolták
szazadról szá
ások és harmad
nosást, abban az
n fölöttünk, a ki
eszi, s ha nem is
napján számon
gy azon nagy és
gészítéshez" ha
övetkezni, ne áll
al és félelemmel
a minóvel a jeru
sók föltámadása

akkor, midőn ön

nos inségekben keressük s továbbá rámutatunk
a palinka-fogyasztás nagymérvű emelkedé
sére. A palinka-ivás borzasztó pusztításokat
és a fizikumon s megérdemelű, hogy ellene
a törvényhozás, mint a szőszékek föl
nyenek.

A kettős gyilkosság tettése. Le
tünk szombati számunkban azt a rémes gyil
kosságot, mely a fővárosban a Harisch
házban lefolyt. A gyilkos már elszegedt
ez a meggyilkolt Végh Veronának szeretője
Bale n t i es Imre, 25 éves fiatal semmittevő.
Ez az emberhentes sokáig volt viszonyban a
Bale n t i es Imre, midőn eljött az idő, hogy nem
adta annak kegyeit gavallérosan viszonzni,
szeszszólalkoztak és a demimonde-angyal a
szójarásában hordta le szeretőjét. Es
fiatal ember, a kit már az iskolából ki
spongsái miatt kicsaptak, a kit a kato
naságtól lopás gyanuja miatt, a postától meg
nyomnyelmsége s hanyagsága miatt elmozdi
tattak s a ki mindezekre nem volt érzékeny,
most vérg serve értezte magát és meg
yilkolta a nyelvess leányt. —
A gyilkos természetes fia volt egy kanonok
nak, a kitől az utóbbi években ötezer forin
tot örökölt. Ez a pénz két hónap alatt el
törte s lett egy kényelemhez szokott gyanus
szisztencia, a kit egy lépés az akasztófára ér
telt meg. Egy nőnek — a ki társadalmilag
nem létezik, a kinek ajtaját kopogás nélkül
szokták kinyitni, a kinek az utzáu nem szo
rú közzönni — egy ilyen nőnek a szavára
szelgélázás vére örült gondolatot érlel meg
gyában és fényes nappal meggyilkolja bán
ját és véle egy szegény gyermekleánykát,
a kit mostoha sorsa oly korán közel vitt a
föld föléhez.

Az Amerikába vándorlás ellen.
14984 szám. Másolat/VII. New-York, 1885.
Január hó. Bevándorlás Minden euró
pai kormányának, legyen az országos vagy
municipalis, minden befolyásos állásu egyházi
és világi férfiaknak, az összes amerikai consu
latusok sűrűsége figyelemelni kell a mun
dás osztályokat, hogy a jelen idő az egyesült
államokba való bevándorlásra nem alkalmas
mert egy a mezei gazdaságot, mint a gyár és
hanya-ípar pang, s a munkások tízezrei mun
ka nélkül vannak s nejeik és gyermekeikkel
együtt éhséget szenvednek. A new-yorki jó
teknő egyleteknél 45000 család, mintegy
180000 egyén nevével van bejegyezve, kik
az egyletekből az utolsó három évben ség
élyezést nyertek, ez csak nem hihetetlennek
látszik azok előtt, kik a szegénység s nyo
mor óriási növekedését nem ismerik. Es a
bevándorlás ezen inségek számát folyton
szaporítja. Az 1880 évi népszámlálás kimu
tatta, hogy a bének, gyámoltalanok és bü
nösök száma közöttünk nyugtalanító módon
szaporodik, lakosságunkból egy félmillió fog
lyok, tébolyodottak, süketnémék és vakokból
áll ezen félmillióból 100,000 idegen bevándorló
Tudva hogy ezen figyelemzetésünk minden
európai kereskedelmi kamaránál olvastatni fog
valamint az összes amerikai consulatusok
által is, kérjük olvasóinkat, — minden
módon oda iparkodjanak hatni, hogy az Ame
rikába — való bevándorlást megakadályozzák
mindaddig, míg arra kedvezőbb viszonyok
jönnek létre. A másolat hitelű. Baltay igaz
gató, m. k. (L7)

Séta a panoptikumban.

A ki Veltée L-nek a „Bika“ nagyter
emben felállított visszalakok gyűjteményébe
belep, bizonyára azon meggyőződésre jön,
hogy az a 40 árva krajczár nem áldozat sőt
nem pénz azon látványossági élvezetért, mit
a tulajdonosnak viaszalakműterme nyújt. Ha
már egyéb nem, de Murkácsy Krisztus Pi
latus előtt ezimű korszakot alkotó világhírű
festményének megtestesítve szemléltetése mel
től volna arra, hogy a mesteri nagy alkotás
műgyönyörében részesülhessen a néző, ezen
kívül pedig e történelem kitünőbb alakjait
színről színré, a maga valóságában megismeni
is hálás feladat.

Tartsunk azért a viaszalakok műteremé
ben egy sétát és ismerkedjünk meg velők.
Mindjárt a bejáratnál jobb felől egy ki
rályi család rokonszenves köre előtt mutat
tatjuk be hódolatunkat, a mennyiben ök
hozzánk tartozók mert az a házas szerénysé
gű magyar nő adta nekünk azt a rózsaszín
tűtűgyűjteménybe burkolt becses sugárhölgyet:
Stefániát, mint Magyarországnak leendő ki
rálynőjét, ki ifjúságának virágzó korában
megkapó és lekötözölő nyájassággal tekint
és érkező elé királyi atyjának jobbjáról.
A királyi család után egy királyi pár
következik. A korának delén álló királynak
arozán ül a Viktor Emánuel családi típuszá
nak kinyomata és kétszeresen szerencsés ha
landónak tartjuk Umberto királyt, a király
sók legszebbikének urát, ki mellett ábrándos
szokkifejezéssel ül a csoda. ép Margarétha
királyné, kinek tündéri szépsége nem egy
torró véru olasz ifjút hajtott már a szerelmi
létségsébesés halálába, kinek Karácsonyi Giu
do gróf a solymári rózsaleány versenyen
most is minden megdondolás nélkül oda itél
hetné a szépség díját.
A rokonszenves királyi pár után ismét
egy királyné Lujza a poroszok királynéja
következik, egy szelidarczu némethölgy III
Vilmos Frigyessele.
Tisztelet keltő alak ül előttünk, fehér
talárban, galambósz hajjal a megtestesült jó
ség és szelidség kinyomatával arczán XIII
Leo pápa, a keresztény világ tisztas fejedel

me, és szinte sérti az illúziót, hogy melléje
Sulejman pasa arczképét állította Veltée ur,
mi az őszhangzat egységét zavarja.
No de igyekszik is a tulajdonos helyre
hozni hibáját és átröppen pillanattunk a tö
rök generalisról a 19-ik század legönzeste
lenőbb szabadsághősére, Caprera lakójára, az
olasz nemzeti egységet megalakító Garibaldi
ra. Ott ül a szürke nadrágu vörös inges hős
mintha csak otthonának egyszerű csöze és
semmi egyébbe nem lenne majd Beethoven,
Mozárt és Glück Kristóf művészi tríasza
előtt állapodunk meg, hogy a szellemek nagy
ságának másnemű működésébe mélyedjünk
el, s bámoló hódolatunkat rakjuk le a zongó
raművész király Liszt Ferenc előtt, ki költ
ői ihlet-séggel rakja le hangjegyekben ma
gasztos gondolatait az utókor részére
Mellette áll a németzene megeremtetője
és mestere a művészi Wagner Rikahárd
kinek teremtő szelleme még a francziákat is
kezd megdöngíteni, nem csekély boszuságára
a revanche híveinek.

Tekintetünk a nagy művészről a nagy
természettudósról röpken, kinek tudománya a
modern világ első uralkodóját is meghódítá s
hozza a barátság érzelmével tüze, mintegy
annak bizonyítékául, hogy a királyi koroná
nál is fényesebb és szikrázóbb az ész hatalma
és ereje.
Es a Cosmós írója Humboldt Sándor
társaságában tovább időznék, hahogy az
„Ujélet“ szerzője Alighieri Dante és a né
met irodalom két ki magasló szelleme Götbe
és Schiller körül nem csoportosulna az a
hölgy község, mely nem annyira a Götbe
előtt szavaló Schillert miut Schillerben a
szép Schillert bámulja meg, ugy hogy még
a Corday Sarolta, a Marat gyilkosa igény
telen alakja elől is röpkennek a szép hölgy
szemek pillantásának csáb sugari, a szép
Schiller alakja felé.

A felköltött illúziót azonban szétfósztatja
Bécs Kohu Nacziának művészi tükélyelv
megörökített uzsorás alakja és szintjöl esik
előle a wiedenai mosónó csinos grisset alakja
felé menekülni, kinek kettős művészeti képes
sége a gallért megkeményíteni, a szivet pe
dig megpuhítani.
A két cipészinas kártya szenvedélye
a síró gyermekről és a vízkörszóról aként fe
ledkezik meg, mint Csokonai a csapról és
papról és e genre képpel ez oldali sétánk
véget ér és ünnepes ihlettel állunk meg a
nagyterem háttérében felállított „Krisztus
Pílatus előtt“ képesportozat előtt.

A 31 életnagyságu alakot előtűntető
csoportozatban legelsőben is főleg Krisztus
tisztelet parancsoló alakja háttérbe
a buta durvaság, őrzőngő fanatizmus és bo
szulálás utalatosságig hű jellemzését és sze
renésére csak a hang hiányzik, hogy a su
duceus vádját, az igazgató és ordító zu
magog káromló szavainak hallására fülünket
be nem kell duganunk a valódi orgiai jelenet
előtt. A megrendítő igazságszolgáltatás meg
örökítésének szemléleténél nem tudjuk, hogy
vajjon az ünnepeit világhírű hazai művész
teremtő tehetségét, vagy Revier és Benoit
tanárok hű plasztikai utánzatának azon si
kerét bámuljuk e inkább, mit a viaszalakok
által másolás tükélyének előállításáról, a
tudományosság vívmányaként tanusítottak?
Mindegyiknek meg kell adni az igazi elis
merést.

Folytassuk sétánkat a terem baloldalán.
Michel Angéol II Gyula pápa siremél
kéről készített vázlatát Beunarotti bibornok
leskelőde és csodálva bámulja. A másik fül
keben Faust nézi epedő pillantással a temp
lomba imádkozni menő Gretchennek szépsé
gét és kecselit, mit Mephistó, igazi sátni
arczkifejezéssel les.
Változik a kép és Cromwell Olivér eme
li fel a halotti lepelt a lefejezett J. Károly
ról. A rég mult történeti emlékeit pedig hát
térbe szorítja a jelenkor eseményéből vázolt
azon epizod hű előállítás, midőn a halott
nak hitt sváb legény fáradtan, porosan tér
a meglepett szülők körébe boszniai szenve
déseiből.

Ismét változik a tér és kor. A basibo
zuk szakértelemmel vizsgálja a rabolt éksze
reket, míg társa, csak levágot füleket és or
zokat tűzvén zsinórra, iugykedve nézi a gar
dag zsákmányt, mely jelenetnek a háttérben
egy sebesült muszkában van tudatlan és ész
revetetlen szemléléje.
Itt egy erdőcsész állítja a falusi mes
ter elé a madártésztet rabolt iskolás fiút és
leányt bűnhődés végett s a csint tevő gyer
meket rettegnek a mester nádvesszőjének lát
tásától is.

A suszterműhelyben a mester sajnálkozó
szakértelemmel adja tudtul a szegény leány
nak, hogy vasárnap eziműjét megfoltozni le
hetetlen s a szegény leánynak szomorúságán és
fájdalmán pajkos nevetéssel gyönyörködik az
épen hazatérő szivarozó suszterfiú.
Ismét egy nagy történeti jelenet megö
rökítése előtt állapodunk meg Angol Erzsé
bet a forteringi parkban udvari környezeté
jelenlétében büszkén és megvetőleg utasítja
vissza a magát porig megaláztatott Stuart Má
riának kérélmét. Jonsolio jeles mintázata nem
szegényül meg Fontana festménye előtt, oly
hük a góg, hatalom, megalázás, bámulat és
szánalom kinyomatai az arczokon.
A terem közepén két hős ül lóháton:
Habsburg Rudolf, az első német császár és
Osman pa-sa, a pleznai hős.
Közöttük pedig egy idilli jelenet, mi
dőn a fiatal anya járnai tanítja tipegő gyer

mekét, kinek boldogság özőnlük el gyermeki
arézán, hogy sikerült az első lépést megte
hetni.
Végül, egy csoportban látjuk a világ
összes emberfaját, en miniatúr fej alakban.
A külön kabinetbe is bemehetünk, hol
a bécsi leánygyilkosok Schenk Hugó, Schenk
Károly, Schlossarek Károly, ugy a budapesti
három Spanga, Pitéli és Berecz és több
gyilkosok és merénylők utálatos csoportozat
tát szemléltetjük, onnan azonban menekülni
vagyunk vissza a terembe és még egyszer vé
gig futtatva tekintetünket már megszemlélt
alakokon, el Veltée ur métermét, hogy az el
töltött percek kellemes hatással voltak rövid
sétánkra.

Közgazdaság.

A „The Gresham életbiztosító
társaság az 1884. évi június 30-án lejárt
36-ik üzletévről az 1884. évi december 11-én
tartott közgyűlésen felolvasott jelentés szer
int a mult év üzleti eredménye igen ked
vező volt, a mennyiben 7340 biztosítási aján
lat nyújtott be 63,992,275 frank erejéig,
melyek közül 6264 ajánlat 54,979,875 frank
összege elfogadottat s a megfelelő kötvények
kiállítottak. A díjösszegekből levonván a viss
zabiztosításokért fizetett díjakat 13,685,855.84
frankra rugott, mibe az első üzletév, 1934,453.86
frank díjai is be vannak számítva. A kamat
számla 3,448,370.21 frankra rugott s a tár
saság évi bevételét 17,134,227.05 frankra
emelte. A társaság a mult évben 6,124,323.23
frank életbiztosítási összeget fizetett ki. Ki
hazasítási és vegyes szerződésekre, melyek
határideje lejárt 1,570,177.60 frkot fizetett ki,
szerződések visszaváltására pedig 1,144,108.86
frkot fordított. A biztosítási alap 3,712,522.19
frkkal emelkedett. Az aktívák az üzletév
végén 87,284,420 frankra rugtak. Ez összeál
lításnál a vételárral felvett értékek érték
többlete nem vétetett tekintetbe, mivel ezek
az értékek nem realizáltak s így azonnali
nyereség forrásnak nem voltak tekinthetők.
Ez érték többletnek nagy fontossága van, mert
konzolidálja ama garanzáciákat, melyeket a
társaság nyújt. A társaság tőkebefektetése
a következők: 1,621,957.50 frank angol állam
papirokban 1,661,437.39 frank az indiai és
gyarmatok kormányának értékpapirjaiban, 16
millió 635,290.83 frank más államok érték pa
pirjaiban, 1,600,148.2 frank vasuti részvé
nyekben, elsőbbségekben és biztosított érté
kekben, 25,466,510.52 frank va-uti és más
különsön kötvényekben, 14,453,178.65 frank ház
birtokokban, mihez a társaság bécsi és buda
pesti háza tartoznak, 12,042,488.86 frank
jelzálogokban és 13,803,480.23 frank más biz
tosítókban.

A román sertésbehozatal.

Romániában — s nem csak ellenzéki,
hanem a kormánykörökben is tüntetőleg panas
kodnak a magyar kormány állítólagos erő
szakoskodása miatt, a mennyiben azt állít
ják, hogy Magyarország a sertés bevitelét
Romániából teljesen igaztalanul gátolja. Nyil
vánva ó, hogy e panaszok csupán politikai
indokokra vezetendők vissza, de ezen agita
tio oly feszültséget teremt, a mely legkevésbé
a közgazdasági viszonyok által van motiválva
és sem Magyarország, sem pedig Románia
érdekeinek nem szolgál. A mi magát a tény
állást illeti, utalunk kell a magyar kormány
ama köztudomásu rendeletére, a mely szerint
már ez év elejétől fogva a sertésbehozata
Romániából, nem hogy tiltva volna, hanem
csak azon feltételhez köttetett, hogy a sertés
sek járványmentessége igazolvánnyal kimu
tatandó: és e rendelkezésre is bennünket
Németország hasonló intézkedése utalt, mint:

hogy ha az állategészségügyi tekintetben nem
járunk el a legnagyobb rigorozitással, sem a
magyarországi, sem pedig a romániai sertés
sek nem lesznek a német vásárra szállíthatók.
A magyar kormány által elrendelt intézkedé
sek tehát voltaképp a román sertéskereskedé
nek is hasznára válnak.

Legujabb.

(„Debreczeni Ellenőr“ eredeti távirata.)
PARIS, aprl. 7. Az új ministerium
megalakult. Brisson miniszterelnök és
igazságügyi miniszter, Freycinet külügy,
Alain-Targe belügy, Clemengeran pénzü
ügy, Goblet közoktatásügy, Campenon
hadügy, Sadi-Carnot közmunkaügy, Leg
rand földmívelés, Hervé-Magnon keres
kedelem, Sarrien postaügy, Galiber ten
gerészügyi miniszter lett.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Holnap, szerdán, ABONYI GYULA jutalom
játékául s bucafellépteül FODOR FRUZINA
ujjon szerződött tag közreműködésével, bér
letszünetben:

Az arany ember.

Dráma 5 felv
Írta: Jókai Mór.

Felolvas szerkesztő és kiadó lap tulajdonos
Vertesi Arnold.
Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Nyilt-tér.

Dr. Deák,

budapesti fogorvos.

(ezelőtt Berlinben lovag Dr. Guérard
vari fogorvos és udvari tanácsos segéd
orvosa) Debreczenbe tévén át működ
dését, tisztelettel jelenti, hogy mindennemű
FOG- és SZÁJBETEGSÉGET

gyökeresen kezel, o d v a s f o g a k a t
a l e g k i t ü n ö b b a n y a g o k k a l
t ö m (plombiroz), ugy, hogy azok hosz
szu éveken át használhatókká maradnak.
Készít egyes műfogakat és egész
fogsorokat a legujabb amerikai légnyo
matu szerkezet szerint.

A fogkó, vagy bármily lerakodmány
által éktelemné vált fogakat kitisztítja.

A használhatlanná lett fogakat és
gyökereket eltávolítja.

Rendel d. e. 9—12-ig és d. u. 2—4
óráig, HAJDU-ház I-ső emelet, a „Bika“
szállodával szemben.

Bejárat Nagycsapó-utca 1-ső kapu.

Szalmakalapok tisztítása és alakítása

jutányos árban eszközöltetik. Valamint ajánlja nagyválasztéku

női- férfi és gyermek szalmakalap,

ugyszintén a legujabb és legdivatosabb

n a p e r n y ő k

gyári raktárát.

A n. é. közönség szives pirtfogásába ajánlja magát

Schwartz M. L.

Scheffer-ház, a Hungáriával szemben

SZABÓ LAJOS FIAI

divat és kézműaru üzletükben
DEBRECZEN, rózsatér

a tavaszi és nyári időszakra nagyválasztékban kaphatók:
DIVATOS NŐI RUHAKELMÉK, hozzá való DISZEK, belésművek;
KARTONOK, SZATIN, TOILE DE BELGE stb. a legújabb mintákban.

Fekete selyem szövetek, színes atlaszok, bársonyok.
Vászon, asztal és ágyneműek, himzések;
Függönyök, butorkelmék, szőnyegek.

Gyász-cikkek.

Fehér és színes kötőpamutok: eszika, szalag, gomb stb.
KOSZORU SZALAGOK. — NAPERNYŐK, ESERNYŐK.

Kitűnő szabásu férfi ingek.

Jutányos, szabott árak mellett.

M. kir. dohányjövédéki központi igazgatóság.

1215. szám.
IV.

Építési árlejtési hirdetmény.

A Debreczenben felállítandó m. kir. dohánygyár telepén három év lefolyása alatt egymásután következő épületek fognak felállítani:

- 1 Igazgatósági épület.
- 1 Szivargyártási
- 1 Pipadohánygyártási épület gép- és kazánházzal.
- 1 Szivarbél szárító épület.
- 4 Dohányanyag raktár.
- 1 Szertár.
- 1 gyártmányraktár.
- 2 étkező csarnok munkások számára.
- 1 Gépész lakása, orvosi rendelvényi- és tűzőr szoba.
- 1 Kapus és hivataloszolga lakása, motózási szoba.

Egyelőre az igazgatósági épület, a gépész, a kapus és hivataloszolga lakásainak felállítása foganatba vétetik, melyek f. é. szeptember végéig befejezendők, a többi felsorolt épületek pedig a szerint, a mint a tervek és költségvetések magas helybenhagyást nyernek, fognak építés alá kerülni.

A költségvetésileg megállapított összegek a következők:

I. Az igazgatósági épületnél:			
Kőműves munka		30.023	frt. 72 kr.
Kőfaragó		2.991	" 77 "
Szobrász		201	" — "
Ács		6317	" 55 "
Palafedő		3046	" 08 "
Lakatos és vas munka		6.044	" 40 "
Asztalos munka		4.459	" 07 "
Mázoló		1.042	" 85 "
Üveges		402	" 16 "
Bádogos		417	" 05 "
Cserepező kályhamunka		1.741	" — "
Szobafestő munka		450	" 17 "
Kárpitos		196	" — "
	anyaggal együtt.	összesen 57.332	" 83 "

II. A gépész lakás, orvosi rendelvényi és tűzőr szobánál.			
Kőműves munka		5768	frt. 51 kr.
Kőfaragó		1.402	" 97 "
Ács		1.912	" 08 "
Palafedő		1.094	" 88 "
Lakatos és vas munka		914	" 33 "
Asztalos munka		542	" — "
Mázoló		118	" 82 "
Üveges		85	" 31 "
Bádogos		336	" 42 "
Szobafestő		280	" — "
Különféle		222	" — "
	anyaggal együtt.	összesen 12.677	" 32 "

III. A kapus és hivataloszolga lakásánál és motózási szobánál:			
Kőműves munka		5.743	frt. 22 kr.
Kőfaragó		1.394	" 91 "
Ács		1.909	" 08 "
Palafedő		1.094	" 88 "
Lakatos és vas munka		906	" 63 "
Asztalos munka		530	" — "
Mázoló		114	" 71 "
Üveges		85	" 31 "
Bádogos		336	" 42 "
Szobafestő		280	" — "
Különféle		222	" — "
	anyaggal együtt.	összesen 12.617	" 16 "

Az építés biztosítása céljából a debreczeni m. k. dohánybevéltő-felügyelőségénél folyó évi április hó 25-én versenytárgyalás fog tartatni, melyhez az előírt kellekkel ellátott írásbeli zárt ajánlatok az említett nap déli 12 órájáig a nevezett m. k. dohánybevéltő-felügyelőségénél elfogadhatók.

Az ajánlat és szerződési, ugy vállalati részletes feltételek, valamint az építési leírás, előmérték, terv és költségvetés a megállapított hivatalos órákban az említett m. k. dohánybevéltő-felügyelőségénél betekintheők.

Budapest, 1885. márczius 28-án.

A m. k. dohányjövédéki központi igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

Kész női ruha és divatáru raktár.

STERN IZIDOR

DEBRECZEN,

főpiac, Dr. Ujfalu úr házában.

(Koszanyitzky üvegkereskedésével szemben.)

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy LENGYEL és JURINITS cég csődömegetől sok árut megvásároltam, melyek közül különösen figyelembe ajánlom:

500 db. legjobb minőségű VÁLFÜZÖT (mieder)

igen jutányos leszállított árak mellett.

Ruhák mérték után pontosan s gyorsan eszközöltetnek.

Figyelmeztetés.

Az általánosan ismert, jó hírnévnek örvendő s több oldalalag kitértetett sósborszesz készítményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czinjogjeimet módosítom s arra kék nyomtatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ

gyors enyhítést eszközöl csúszos szegatás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szemgyengeség, benulások, zsugorok stb. ellen; de különösen a

bedörzsölés kenő-gyuró-gyógymódnál, (massage)

igen jó hatásnak bizonyult. Fogtisztító szerül is igen ajánlható, a menyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan izt nyer a szesz elpárolgása után, valamint ajánlatos e szer fejmosásra is, a hajdegek erősítésére, a fejkorpa-képződés megakadályozására és annak megszüntetésére.

Ára egy nagy üveggel 80 kr. egy kis üveggel 40 kr.

Brazay Kálmán

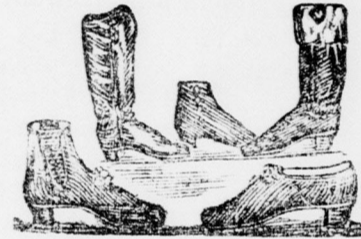
Budapest, IV. kerület Múzeum-körút 23. sz.

FALK OTTO

Női, férfi és gyermek

Az

czipő nagy raktára

ARANY CSIZMÁHOZ

Debreczenben czepléd-utezán, a városháza épületében.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy a közelgő tavaszi időnyre raktáramat, a legjobb anyagból készült iábbeli árukkal igen dusan szereltem fel.

Különösen figyelmet érdemelnek

Everlasztin női, férfi és gyermek czipőim, mely ugy jóságra mint olcsóságra nézve, minden eddig áruba becsatottakait felülmulnak. A nagy érdemű közönség eddigi becses partfogásáért köszönetet nyilvánítva, főbe-
rekvésem ezután is mint eddig oda irányuland igen tiszteit vevőimnek jó árukat olcsó árban szolgálhatni.

A nagyérdemű közönség szives partfogását továbbra is kéri

tisztelettel

Falk Otto.

Megrendelések mérték után és javítások, ugyszinte vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

A kegyeletos

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a kegyeletos gyámalmanak pontos és gyors kielégítésére

erzülethez!

SIREMLÉKKÖ-

RAKTÁRAMAT

(piacoz utca,

Vecsey-ház)

a mely sok év óta t. megrende-

lők óhajait teljesen kielégítette

ujjonnan a legválogatottabb siremlékkal

szereltem föl s főleg előnyös összeköttetésemnél fogva abban a kedvező helyzetben vagyok, hogy raktáramból minden darabot nyári áron szolgálhatok ki. Együttal tudatom, hogy mind helybeli, mind a vidéki nagyérdemű közönség kényelme tekintetéből

egy másik raktárt is nyitottam

helyben, kis-várad-utezai 2102. szám alatti saját házamnál, a vasuti indóház közelében. Mindkét raktáramban gyári áron kaphatók s megrendelhetők: vörös és szürke-gránit, apró szemesejű fekete szyenit, világos és szürke, ugyszintén fekete- és vörösmárvány

SIREMLÉKEK és SIRKERESZTEK

mindenféle alakban, 15 főtől fölfelé, bármily nagyságban.

A siremlékek felállítását, ugy helyben, mint a vidéken, jutányos árért teljesítem, valamint a siratok metszését bármely európai nyelven finom aranyozással vagy különböző színekkel eszközölöm.

Régi sírkövek újítását, új betűk vésését s aranyozását elvállalom. Sírköszegélyek és vasrácsok,

családi, nemesi czimerek és sirdiszítések

vésése és aranyozása nálam olcsó árért megrendelhetők.

Gyors és pontos kiszolgáltatásért, ugy a vidékre való szállításért a felelőset get magamra vállalom.

A t. közönségnek üzletem iránti elismeréséért s eddigi bizalmáért legmélyebb köszönetemet nyilvánítom s továbbra is kérem nagybecsű bizalmát.

Teljes tisztelettel Debreczenben, 1885.

Boros Sándor,

siremlékkő-raktár tulajdonos.